

Газові перипетії: незмінний формат Україна-Росія-ЄС

Юлія ЦИРФА

– Під час переговорів, що відбулися у тристоронньому форматі Україна-Росія-ЄС у Берліні (26 вересня 2014 року. – Ред.), українська сторона не отримала прийнятної пропозиції щодо ціни на газ від російських колег, – зазначив міністр енергетики та вугільної промисловості України Юрій Продан, повідомивши, що офіційний Київ поки що не ухвалив рішення про виплату «газового боргу» Росії.

Коментуючи зміст порядку денного наступного раунду газових перемовин між сторонами, котрий має відбутися 2–3 жовтня, Юрій Продан підкреслив, що РФ так і не заявила про свою готовність співпрацювати за низкою питань:

1) «очищення» процесу визначення ціни на природний газ від політичної (некомерційної) складової шляхом її формування винятково на ринкових принципах на основі домовленостей між господарюючими суб'єктами та закріплення їх у відповідному господарському договорі (завдяки внесенню до чинного договору або укладанню нового документа);

2) погодження графіків розрахунків за природний газ, що поставчався протягом минулих періодів;

3) приведення у відповідність до законодавства ЄС та України (Третій енергетичний пакет) угоди щодо транзиту російського газу до країн ЄС.

Натомість РФ продовжує скорочувати обсяги поставок природного газу до держав-членів Євросоюзу, які були «помічені в його реверсі» на територію України. Сьогодні енергетичних утисків «Газпрому» вже зазнали Польща, Угорщина, Німеччина та Словаччина. Представники російської влади аргументують свою позицію тим, що країни ЄС – споживачі російського газу, а отже, не можуть диктувати умови Москві. Крім того, Держдума звернулася до «Газпрому» з вимогою провести перевірку законності реверсних поставок європейцями та подумати над цілковитим припиненням постачань палива для них українським маршрутом.

– Минулого місяця «Газпром» викупив у Німеччини чималу частку її газових сховищ. У них є труби, у них є газ. А тепер іще й сховища. Я не розумію, як ми могли дозволити це, – зазначив колишній депутат Бундестагу, експерт з енергетики Ханс-Йозеф Фелл.

За його словами, ці потужності можуть 100 днів (або рівно одну зиму) забезпечувати економічний центр Європи газом: отже, «Європа досі не усвідомила ризику».

Зі свого боку, англо-голландська корпорація *Shell* і американська ком-

панія *Chevron* продовжують реалізовувати проекти з розробки родовищ сланцевого газу на території Юзівської (Донецька й Харківська області) та Олеської (Львівська область) площ, незважаючи на вторгнення РФ та складну політико-економічну ситуацію на Сході України.

– Роботи відбуваються за заздалегідь визначеним планом і відповідно до затвердженого в січні бюджету на 2014 рік. Зараз із залученням міжнародної консалтингової компанії *ERM* проводиться комплексна оцінка потенційного впливу проекту на екологічне та соціальне середовище, – зазначають у компанії *Shell*, пояснюючи, що фактичні роботи почнуться тільки після завершення процедури цієї оцінки, тому нині збирають і вивчають відповідні дані та добирають потенційних підрядників.

– Сьогодні, відповідно до формальних обставин, *Shell* відтерміновує буріння, але це не критичне питання, вони готові перетерпіти. *Chevron* теж може розвиватися, і вони працюють у цьому напрямі. Просто подивімося, скільки свердловин вони буритимуть найближчим часом, – заявив голова Альянсу «Нова енергія України» Валерій Боровик, спілкуючись зі ЗМІ 30 вересня.

На думку Президента США Барака Обами, проблеми України не вдалося б розв'язати, якби Вашингтон не мав твердої позиції стосовно неправомірних політичних дій Росії.

У зв'язку з цим американський лідер підтвердив існування угоди, відповідно до якої Росія продовжить постачати газ до України.

– Цієї зими вони (українські громадяни. – Ред.) не замерзнуть, – сказав Барак Обама, спілкуючись із журналістами 30 вересня.

При цьому Президент США додав, що подальша політика енергетичного тиску з боку Кремля «дуже несприятлива для економіки й майбутнього Росії».

– Європейський Союз також може використовувати енергоносії як інструмент політичного впливу на Російську Федерацію, котрий може виявитися досить ефективним і змусить росіян переглянути свою політику, зокрема щодо України, – зазначається в заяві Президента

Польщі Броніслава Коморовського, поширеній його прес-службою 30 вересня.

На думку польського лідера, «ця палиця має два кінці»: Євросоюз залежить від постачання енергоносіїв із Росії, однак і сама РФ залежна від валютних надходжень, отримуваних за цю продукцію.

– Солідарність держав – членів ЄС унеможливила б застосування Москвою енергетичного шантажу, бо Росія просто не змогла б його витримати: обвалився б її бюджет, – сказав Броніслав Коморовський.

Тому він закликав розглядати події в Україні не тільки як кризу, а і як шанс для отримання нових можливостей, зазначивши, що сьогодні низка представників держав ЄС дедалі чіткіше вбачають використання Росією енергоносіїв як політичної зброї, а отже, налагодження діалогу з ними проходить набагато швидше.

Це, на його думку, збільшує шанси на створення лобійованого Польщею Енергетичного співтовариства держав Європейського Союзу, яке, за словами Президента Польщі, сьогодні є «великим викликом».

Як відомо, у квітні 2014 року екс-глава польського уряду Дональд Туск (котрий у грудні очолить Раду ЄС) запропонував нову енергетичну стратегію для Європи, що ґрунтується на шести ключових пунктах. Зокрема, передбачається створення механізму загальних закупівель газу в зовнішніх постачальників від імені ЄС у цілому. Для цього потрібно максимально профінансувати розбудову енергетичної інфраструктури співтовариства. Крім того, Європа має повною мірою використовувати власні доступні джерела енергоносіїв, імпортувати газ і нафту в інших партнерів (особливо у США), а також забезпечити енергетичну незалежність сусідам Євросоюзу (зокрема, Україні та Молдові) шляхом зміцнення Енергетичного співтовариства.

– ЄС повинен докласти всіх зусиль, щоб запобігти подальшому збільшенню енергозалежності від росіян, зокрема потрібно відмовитися від будівництва газопроводу «Південний потік», за допомогою якого планується постачання російського газу, – заявив Президент Польщі.